

Әлібек ЫДЫРЫС

**ШРЕНК ЖУСАНЫНЫҢ
(ARTEMISIA SCHRENKIANA LEDEB)
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ
МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ БИОМЕДИЦИНАЛЫҚ
БОЛАШАҒЫ**

Монография

Әлібек ЫДЫРЫС

**ШРЕНК ЖУСАНЫНЫҢ
(*ARTEMISIA SCHRENKIANA* LEDEB)
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ
МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ БИОМЕДИЦИНАЛЫҚ
БОЛАШАҒЫ**

Монография

Алматы,
Қазақстан Республикасы, 2024 жыл

ӘОЖ 58
КБЖ 28.5
Ы 21

Баспаға Астана халықаралық университетінің
Ғылыми кеңесі (№ 5 хаттама, 02.05.2024ж.) және Редакциялық-баспа кеңесінің
(№ 11 хаттама, 2024) шешімімен ұсынылған

Пікір жазғандар:

Астана халықаралық университетінің бірінші вице-президенті,
биология ғылымдарының докторы, **Мырзағалиева Анар Базаровна**,
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры,
биология ғылымдарының докторы, **Мурзахметова Майра Кабдраушевна**.

ЫДЫРЫС Ә.

Шренк жусанының (*Artemisia schrenkiana* Ledeb) Қазақстан- дағы фармацевтикалық маңызы және биомедициналық болашағы: монография/ Ә.Ыдырыс.– Алматы: Дала Дигитал баспасы, 2024. –204 бет.

ISBN 978-601-08-4183-3

Монографияда Қазақстанда өсетін өндірістік маңызы бар *Artemisia schrenkiana* Ledeb (Шренк жусаны), өсімдігін геоботаникалық, фитохимиялық, биомедициналық зерттеу нәтижелері берілген, сондай-ақ, Шренк жусанынан алынған сығындылардың қант диабетін ұшыраған жануарлардың ағзасына әсері мен антиоксиданттық қасиеттерінің әсер ету белсенділігін, өсімдік жапырағы экстракциялық күміс нанобөлшектерінің жасыл синтезін зерттеуге арналған. *A. schrenkiana* өсімдігінің биологиялық белсенді заттарының тиімділігін анықтау арқылы осы өсімдіктің елімізде өндірістік, экономикалық, фармацевтикалық денсаулық сақтау салаларында пайдаланылатын жаңа перспективті дәрілік шикізаттардың базасын кеңейту мүмкіндіктері қарастырылған.

Алғаш рет *A. schrenkiana* өсімдігінің ресурсын толық ауқымды зерттеу мақсатында оның шикізат базасына бағалау жұмыстары жасалынды және *A. schrenkiana* кездесетін өсімдіктер қауымдастықтарына фитоценотикалық сипаттама жасалынып, өсімдіктердің кейбір мүшелеріне анатомиялық зерттеу жүргізілді. *A. schrenkiana* құрамындағы биологиялық белсенді заттар фитохимиялық талданып, олардың тәжірибелік аллюксон диабеті кезіндегі әсері зерттелді. Осы өсімдіктен алынған сығындылар жедел және жедел асты уыттылығын анықтауда арнайы сынақ тәжірибелері арқылы жануарларға әсері қарастырылды және олардың ағзаға зиянды әсері байқалмады. Сонымен бірге, *A. schrenkiana* сығындысының жануарлар қанына, эритроциттер мембранасының осмостық төзімділігіне және бауыр микросомаларындағы липидтердің асқын тотығу деңгейіне әсері зерттелді және бұл өсімдіктің антиоксиданттық қасиетке ие екендігі анықталды. Сонымен бірге, *A. schrenkiana* өсімдік жапырағы экстракциясын пайдаланып күміс нанобөлшектерінің жасыл синтезі алынды және олардың *in vitro* бауыр ісігі жасушаларына қарсы потенциалды ісікке қарсы белсенділігін бағаланды. Нәтижесінде осы күміс нанобөлшектерінің қатерлі ісікті емдеудің перспективалы әлеуетін ашып, олардың биоүйлесімділігі мен экологиялық таза синтез екендігін көрсетті.

Зерттеу жұмысының нәтижесі ЖОО студенттеріне, магистранттарына, докторанттарына арнайы және теориялық курстарда өтілетін материал ретінде пайдалануға, дәрілік өсімдікті зерттеушілер үшін әдістемелік құрал ретінде қолдануға болады.

Монография геоботаника, биология, экология, биомедицина, фармакология және физиология саласы бойынша жоғары оқу орындарының мамандарына, магистранттар мен PhD докторанттарына арналған.

Әлібек ЫДЫРЫС

**ШРЕНК ЖУСАНЫНЫҢ
(ARTEMISIA SCHRENKIANA LEDEB)
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ
МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ БИОМЕДИЦИНАЛЫҚ
БОЛАШАҒЫ**

Монография

ISBN 978-601-08-4183-3

9 786010 841833

Басуға 16.06.2024 ж. қол қойылды.

Қалыбы 60*90 ^{1/16}. Борлы қағаз.

Шартты баспа табағы 12,5

Таралымы 500 дана

Тапсырыс № 001123

«Дала Дизайн» баспасы
Алматы қаласы, Ғ.Мұратбаев көшесі, 23 үй, 309 кеңсе
E-mail: Ali87029131354@mail.ru

Алматы, 2024